Звіт про виконання заходів адаптації студентів 2026 року набору

Важливим завданням закладів фахової передвищої освіти є створення сприятливих умов для гармонійного розвитку особистості молодої людини, розкриття її здібностей і реалізації потенційних можливостей у процесі здобуття професійної освіти. Однією з важливих умов успішного навчання є адаптація студентів першого курсу до нового освітнього середовища, вимог, форм і методів організації освітнього процесу, а також до нового соціального оточення.

Адаптацію доцільно розглядати як двосторонній процес. З одного боку, це пристосування студентів до умов і вимог закладу освіти, а з іншого — готовність самого закладу враховувати індивідуальні, психологічні та соціальні потреби здобувачів освіти. Успішність цього процесу залежить від взаємодії багатьох чинників: рівня попередньої підготовки, навчальної мотивації, сформованості навичок самостійної роботи, міжособистісних стосунків, підтримки з боку педагогічних працівників та психологічного стану студентів.

Період навчання на першому курсі супроводжується суттєвими змінами у звичному способі життя молодої людини. Студенти опановують нову систему організації навчання, знайомляться з вимогами викладачів, навчаються самостійно планувати час, розподіляти навантаження та відповідати за результати власної діяльності. Одночасно відбувається входження в новий студентський колектив, формування міжособистісних контактів і набуття нового соціального статусу.

Особливості адаптаційного періоду у 2026 році визначаються також умовами воєнного стану. Повітряні тривоги, загроза обстрілів, нестабільність ситуації в регіоні, відключення електроенергії та інші обставини впливають на емоційний стан студентів, можливості

безперервного навчання, концентрацію уваги та відчуття безпеки. Додатковими викликами залишаються використання дистанційних технологій, необхідність самостійної організації навчальної діяльності та підтримання соціальних контактів за умов обмеженої безпосередньої взаємодії.

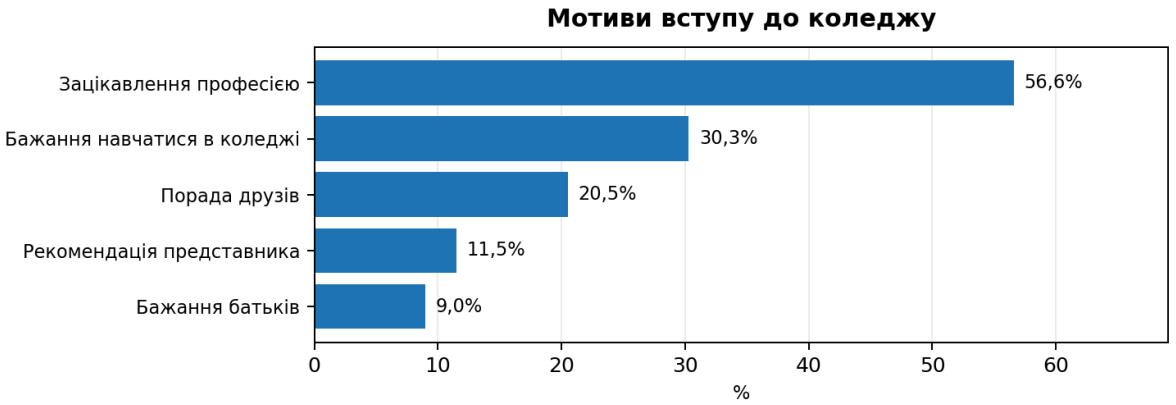
У зв'язку з цим адаптаційна робота має бути спрямована не лише на допомогу студентам у засвоєнні нових навчальних вимог, а й на створення безпечного, доброзичливого та підтримувального освітнього середовища. Важливу роль у цьому процесі відіграють класні керівники, викладачі та практичний психолог, які допомагають студентам своєчасно визначати труднощі, знаходити способи їх подолання та розвивати навички самостійності й відповідальності.

З метою вивчення особливостей адаптації студентів першого курсу до умов навчання у ВСП «Запорізький металургійний фаховий коледж ЗНУ» проведено моніторингове дослідження, у якому взяли участь 122 студенти груп: ТТ-26 — 39 осіб, М(ОТ+ВСФ)-26 — 33 особи, ЗТ-26 — 23 особи, Е-26 — 15 осіб та ГМ-26 — 12 осіб.

За допомогою анкети моніторингового дослідження адаптації студентів І курсу вивчено мотиви вступу до коледжу, джерела інформації про заклад освіти, ставлення до обраної спеціальності, задоволеність результатами навчання, труднощі освітнього процесу, особливості взаємодії з викладачами й одногрупниками, емоційний стан та актуальні проблеми студентів.

Аналіз відповідей на запитання щодо мотивів вступу до коледжу засвідчив, що 56,6 % студентів зазначили зацікавлення майбутньою професією. Для 30,3 % поштовхом стало бажання навчатися саме в цьому закладі освіти, для 20,5 % — порада друзів. Вплив представника

коледжу, який рекомендував обрати заклад, відзначили 11,5 % опитаних, бажання батьків — 9,0 %.

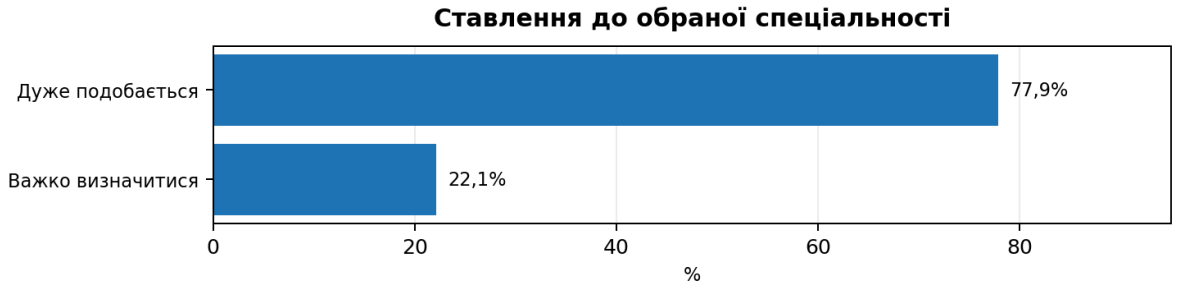
Отримані результати свідчать, що провідним мотивом вступу для більшості першокурсників є інтерес до майбутньої професії. Водночас на вибір закладу впливають особисті рекомендації, попереднє знайомство з коледжем та підтримка близького оточення. Оскільки студенти могли обирати декілька варіантів відповіді, наведені показники не є взаємовиключними.

Основним джерелом інформації про коледж для студентів стали родичі, знайомі та друзі — 53,3 %. Офіційний сайт коледжу зазначили 50,8 % респондентів. Соціальні мережі були джерелом інформації для 17,2 %, дні відкритих дверей — для 13,1 %, представники коледжу, які відвідували школи, — для 8,2 %. Рекламні листівки згадали 3,3 % опитаних.

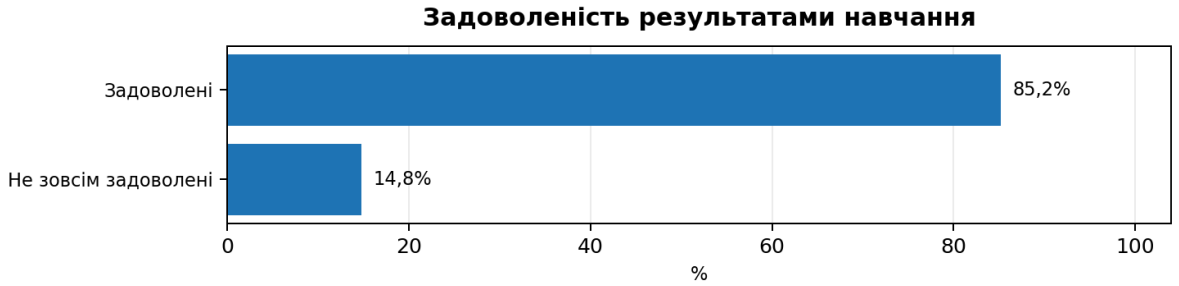

Результати підтверджують важливість як особистих рекомендацій, так і офіційних інформаційних ресурсів коледжу. Значна частка відповідей щодо офіційного сайту свідчить про його роль у формуванні уявлення вступників про заклад освіти. Водночас соціальні мережі та профорієнтаційна робота у школах залишаються додатковими каналами комунікації з майбутніми студентами.

На запитання «Якою мірою Вам зараз подобається вибрана спеціальність?» 77,9 % студентів відповіли, що вона їм дуже подобається. 22,1 % зазначили, що їм поки важко визначитися з відповіддю. Отже, більшість першокурсників позитивно оцінюють обраний професійний напрям. Водночас частина студентів ще перебуває на етапі усвідомлення власного професійного вибору, що потребує подальшої профорієнтаційної та мотиваційної підтримки.

Наступним напрямом дослідження стало вивчення задоволеності студентів результатами навчання. 85,2 % опитаних зазначили, що задоволені своїми результатами, тоді як 14,8 % відповіли, що не зовсім задоволені. Загалом це свідчить про позитивне сприйняття першокурсниками власних навчальних досягнень. Водночас відповіді частини студентів вказують на потребу в підтримці щодо організації навчальної діяльності, подолання труднощів і формування реалістичної оцінки власних можливостей.

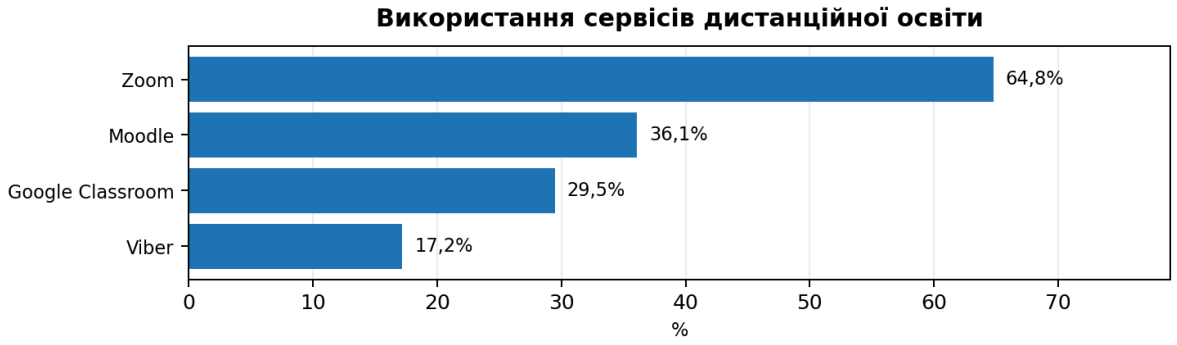
Аналіз відповідей на запитання «Що заважає Вам досягти кращих результатів та успіхів у навчанні?» показав, що найчастіше студенти називали лінь — 51 відповідь (41,8 %). Також серед відповідей були відсутність матеріального забезпечення, нестача навчальної літератури, небажання вивчати окремі дисципліни, брак часу, поєднання навчання з роботою та сімейними обов'язками, проблеми з інтернетом і вплив воєнної ситуації. Частина респондентів зазначила, що ніщо не заважає їм досягати кращих результатів.

Отримані відповіді свідчать про різноманітність чинників, які впливають на навчальну діяльність першокурсників. Частина з них пов'язана з особистою організацією та мотивацією, інша — з об'єктивними життєвими обставинами й умовами навчання. Тому під час роботи зі студентами важливо не зводити всі труднощі до недостатньої мотивації, а з'ясовувати індивідуальні причини та за потреби надавати відповідну підтримку.

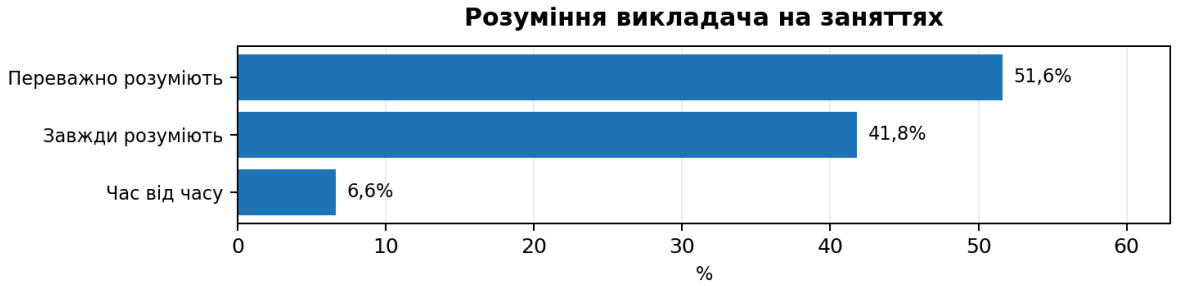
Ставлення до дистанційної форми навчання переважно позитивне: 86,1 % студентів зазначили, що їм подобається дистанційне навчання як прогресивна форма організації освітнього процесу. Водночас серед інших відповідей були зауваження щодо відсутності належного технічного забезпечення, складнощів із засвоєнням матеріалу та обмеженості безпосереднього спілкування. Окремі студенти висловили бажання частіше відвідувати коледж, а також

зазначили, що дистанційний формат залишається необхідним через безпекову ситуацію в місті.

Серед сервісів дистанційної освіти найчастіше студенти зазначали Zoom — 64,8 %, Moodle — 36,1 %, Google Classroom — 29,5 % та Viber — 17,2 %. Окремі респонденти також назвали Microsoft Teams і Google Meet. Отримані результати свідчать про використання студентами декількох цифрових інструментів для організації навчання та комунікації. Важливо й надалі забезпечувати зрозумілість вимог до роботи з освітніми платформами, доступність навчальних матеріалів і своєчасне інформування студентів.

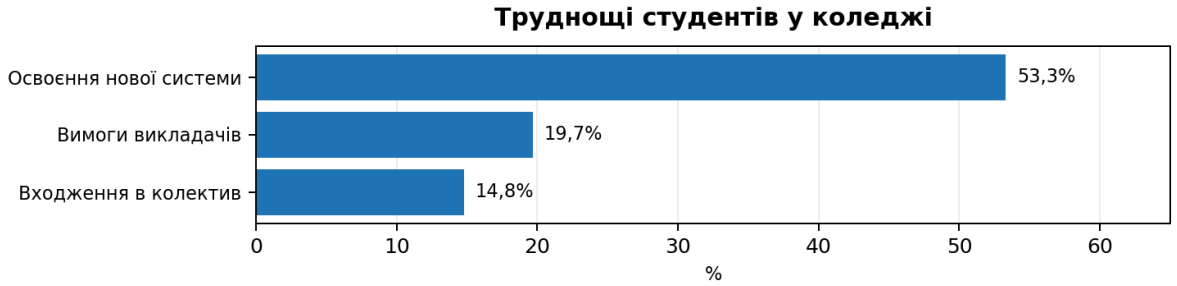
На запитання «Чи завжди Ви розумієте викладача на заняттях?» 51,6 % студентів відповіли, що переважно розуміють викладача, 41,8 % — що завжди розуміють, а 6,6 % — що розуміють лише час від часу. Таким чином, переважна більшість першокурсників загалом розуміє навчальний матеріал, який пояснюють викладачі. Водночас відповіді частини студентів указують на необхідність приділяти увагу доступності викладання, темпу подачі матеріалу та можливості додаткових пояснень.

Дослідження також дозволило визначити, які якості викладачів найбільше цінують студенти. 68,0 % респондентів відзначили доступне викладання матеріалу, 56,6 % — почуття гумору та гарний настрій викладача, 53,3 % — розуміння, 44,3 % — справедливість оцінювання. Це свідчить про те, що для першокурсників важливими є не лише професійна компетентність викладача та якість пояснення навчального матеріалу, а й доброзичливе ставлення, емоційний контакт і зрозумілі критерії оцінювання.

Вивчення труднощів, з якими студенти стикаються в коледжі, показало, що найскладнішим для 53,3 % опитаних є освоєння нової системи навчання. 19,7 % зазначили необхідність пристосуватися до вимог викладачів, а 14,8 % — труднощі входження в новий колектив. Інші відповіді стосувалися окремих індивідуальних обставин або свідчили про відсутність суттєвих труднощів.

Отже, провідними викликами для першокурсників залишаються саме особливості організації освітнього процесу та перехід до нової системи навчання. Це закономірно, оскільки студенти мають опанувати інший режим роботи, нові вимоги до самостійної підготовки, систему оцінювання та відповідальність за власні результати. Тому важливими напрямами адаптаційної роботи є пояснення організації освітнього процесу, допомога в плануванні навчального часу та поступове формування навичок самостійної роботи.

Окремо досліджувалися причини, які, на думку студентів, заважають адаптації до умов навчання у коледжі. Найчастіше респонденти зазначали власну неорганізованість та лінощі — 35,2 %, невміння розподіляти свій час — 31,1 %, слабку попередню освітню базу — 29,5 %. Напругу та втому від занять відзначили 16,4 %, недостатній інтерес до обраної спеціальності — 5,7 %, нерозуміння з боку викладачів та завищені вимоги — 3,3 %.

Таким чином, серед основних чинників, які ускладнюють адаптацію, переважають труднощі самоорганізації, планування часу та недостатня впевненість у власній навчальній підготовці. Це свідчить про необхідність розвивати у студентів навички тайм-менеджменту, самостійного навчання, відповідального ставлення до виконання завдань і вміння звертатися по допомогу в разі виникнення труднощів. Водночас важливо враховувати вплив втоми та психоемоційного навантаження.

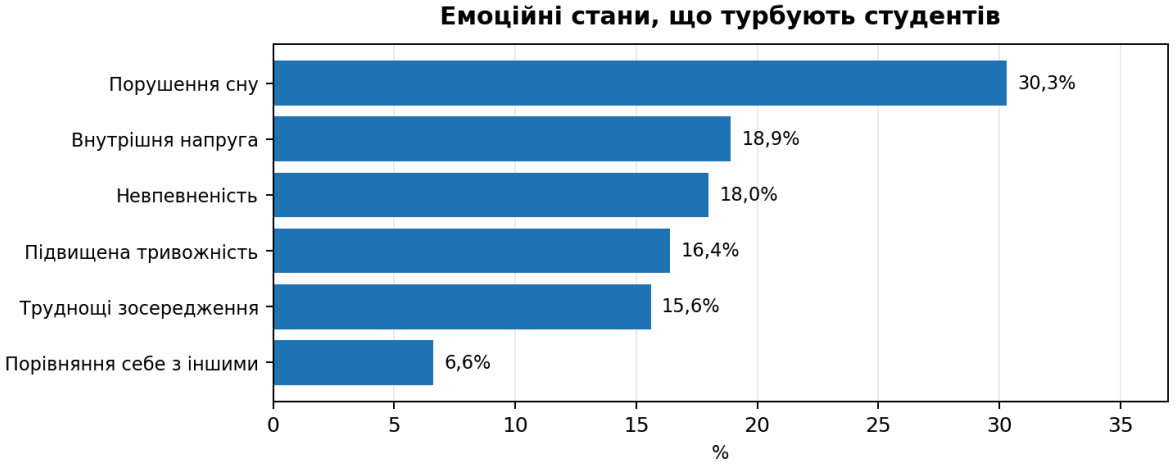
На запитання щодо інформації, якої не вистачає студентам, 27,0 % зазначили потребу в інформації про студентські права та обов'язки, стільки ж — про студентські гуртки і спортивні секції. 17,2 % хотіли б отримувати більше інформації про наявну навчально-методичну літературу та можливості її пошуку. Водночас 18,0 % опитаних у відкритих відповідях зазначили, що наявної інформації їм достатньо.

Результати вказують на доцільність продовження інформаційно-роз'яснювальної роботи зі студентами першого курсу. Особливу увагу варто приділити ознайомленню з правами й обов'язками здобувачів освіти, можливостями позанавчальної діяльності, студентського самоврядування, гуртkової роботи та доступними навчальними ресурсами.

Важливим компонентом дослідження стало вивчення емоційних станів, які можуть турбувати студентів у процесі навчання. Найчастіше

респонденти зазначали порушення сну — 30,3 %. Внутрішню напругу відзначили 18,9 %, невпевненість — 18,0 %, підвищення тривожності — 16,4 %, труднощі під час зосередження — 15,6 %, порівняння себе з іншими — 6,6 %.

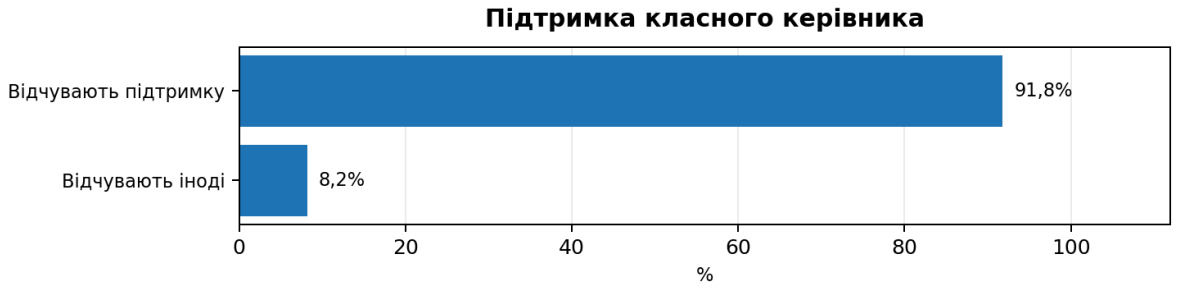

Ці результати свідчать про наявність у частини першокурсників емоційних труднощів, які можуть супроводжувати процес пристосування до нових вимог і умов навчання. Порушення сну, внутрішня напруга, тривожність та труднощі зосередження можуть бути пов’язані як із навчальним навантаженням, так і з ширшим контекстом життя в умовах воєнного стану. Водночас результати анкетування відображають суб’єктивні відповіді студентів і не є діагностикою психічних розладів.

Отримані дані обґрунтовують необхідність подальшого психологічного супроводу першокурсників, спрямованого на розвиток навичок емоційної саморегуляції, подолання напруги, підтримку психологічного благополуччя та своєчасне виявлення студентів, які потребують індивідуальної уваги.

Важливим ресурсом адаптації є підтримка з боку класного керівника. 91,8 % студентів зазначили, що відчувають таку допомогу, ще 8,2 % — що відчувають її іноді. Відсутність відповідей про повну відсутність підтримки свідчить про значущу роль класних керівників у

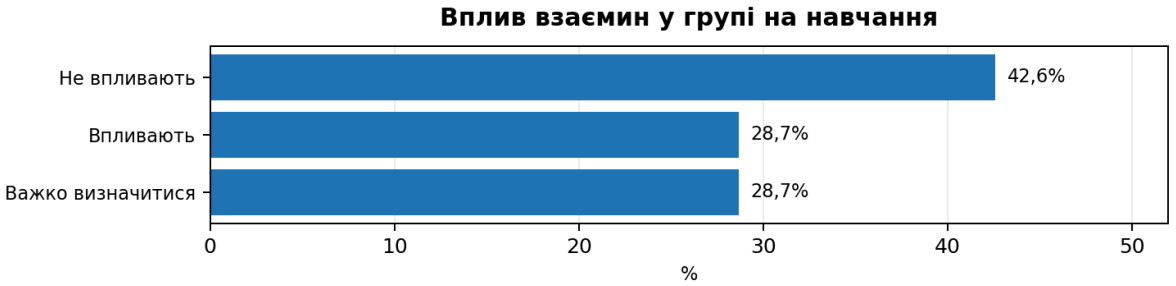
супроводі першокурсників, налагодженні комунікації та вирішенні поточних питань.

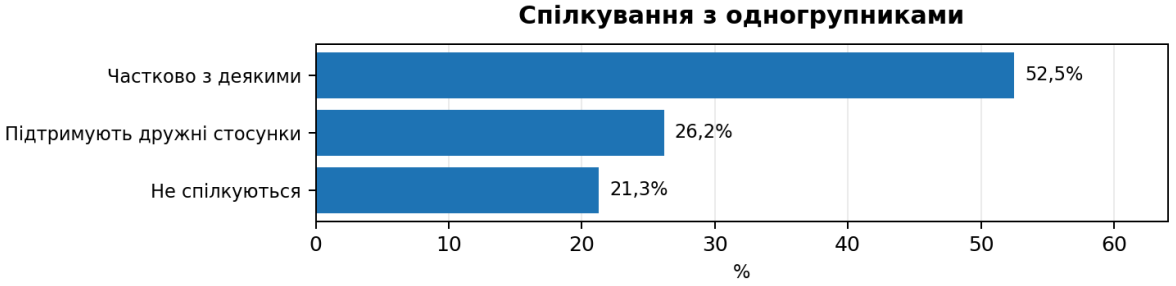
Аналіз міжособистісних стосунків у навчальних групах показав, що 86,1 % студентів характеризують їх як доброзичливі. 13,1 % зазначили, що кожен у групі сам по собі, а 0,8 % — що стосунки є недоброзичливими. Загалом це свідчить про переважно позитивне сприйняття психологічного клімату в навчальних групах, хоча в окремих випадках соціальні контакти ще потребують розвитку.

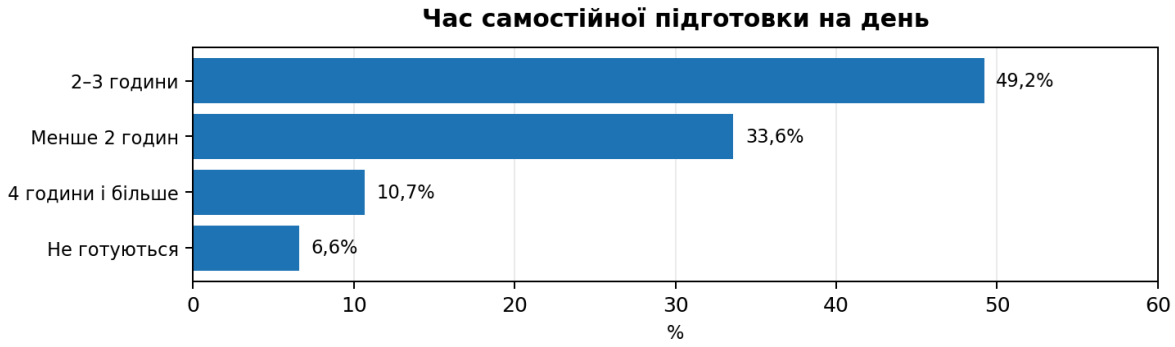
Водночас відповіді щодо впливу взаємовідносин у групі на результати навчальної діяльності розподілилися так: 42,6 % студентів вважають, що такі взаємини не впливають на їхні навчальні результати, 28,7 % зазначили, що впливають, ще 28,7 % не змогли визначитися з відповіддю. Це свідчить про те, що для частини студентів соціальна атмосфера в групі має значення для навчальної діяльності, тоді як інші не пов’язують ці процеси безпосередньо.

На запитання про налагодження товариських стосунків з одногрупниками 52,5 % відповіли, що частково підтримують стосунки з деякими студентами, 26,2 % зазначили, що підтримують дружні стосунки, а 21,3 % — що не спілкуються з одногрупниками. Отже, процес соціальної адаптації відбувається поступово. Попри переважно доброзичливу оцінку стосунків у групах, для частини першокурсників ще актуальним залишається питання налагодження особистих контактів і відчуття належності до студентського колективу.

Важливим показником організації самостійної навчальної діяльності є час, який студенти приділяють підготовці до занять. 49,2 % респондентів зазначили, що готуються 2–3 години на день, 33,6 % — менше двох годин, 10,7 % — чотири години і більше. 6,6 % відповіли, що не готуються до занять.

Отримані результати свідчать, що більшість студентів приділяє час самостійній підготовці, однак тривалість навчальної роботи суттєво відрізняється. Це може бути пов’язано з індивідуальним темпом засвоєння матеріалу, рівнем попередньої підготовки, складністю дисциплін, зайнятістю та іншими життєвими обставинами. Доцільно продовжувати роботу над формуванням навичок планування часу, розподілу навчального навантаження та організації самостійної роботи.

Відповіді на запитання про проблеми, які найбільше турбують студентів сьогодні, засвідчили, що найчастіше згадуваною темою є навчання — 61 відповідь. Водночас 17 студентів безпосередньо згадали війну, бойові дії або безпекову ситуацію. Взаємовідносини з батьками зазначили 7 студентів, житлове питання — 5. Окремі відповіді стосувалися поєднання навчання з роботою, переїзду, відключень електроенергії та невизначеності щодо проходження зимового періоду. Частина респондентів зазначила, що наразі їх нічого не турбує.

Таким чином, навчальна діяльність залишається одним із головних актуальних питань для першокурсників. Водночас воєнна та безпекова ситуація продовжує впливати на їхнє повсякденне життя й емоційний стан. Ці обставини необхідно враховувати під час планування освітнього процесу та організації психологічної підтримки.

Відкриті відповіді щодо дисциплін, які найбільше подобаються студентам, засвідчили різноманітність навчальних інтересів. Серед

названих предметів були фізика, математика, географія, історія України та всесвітня історія, громадянська освіта, захист України, іноземна мова, хімія, біологія, екологія, інформатика, фізична культура, залізнична колія, технології галузі та інші професійно орієнтовані дисципліни. Частина студентів зазначила, що їм подобаються всі або майже всі дисципліни. Окремі відповіді підкреслювали значення практичної користі навчального матеріалу для майбутньої професії, доступності пояснень і підходу викладачів до студентів.

Аналіз відповідей щодо дисциплін, з якими виникли труднощі, показав, що найчастіше студенти згадували математику, біологію, фізику та інформатику. Також були названі хімія, українська мова й література, зарубіжна література, англійська мова, екологія та окремі професійно орієнтовані дисципліни. Частина респондентів зазначила, що труднощів наразі не має або що вони виникають лише під час виконання домашніх завдань і потребують додаткової уваги до навчального матеріалу.

Ці відповіді свідчать про індивідуальний характер навчальних труднощів і різний рівень попередньої підготовки студентів. Важливо своєчасно виявляти дисципліни, засвоєння яких викликає найбільші складнощі, забезпечувати можливість додаткових пояснень і консультацій, а також підтримувати студентів у формуванні впевненості у власних навчальних можливостях.

У відповідях на запитання про те, що найбільше подобається в коледжі, студенти найчастіше відзначали ставлення викладачів, готовність допомогти й пояснити навчальний матеріал, можливість здобувати знання та опановувати майбутню професію. Також згадувалися доброзичлива атмосфера, спілкування з одногрупниками, дружній колектив, підтримка класного керівника, нові знайомства,

організація навчання та можливість подальшого працевлаштування за спеціальністю.

Відкриті відповіді свідчать, що позитивне сприйняття коледжу формується не лише завдяки освітньому процесу, а й через якість міжособистісної взаємодії, ставлення педагогічних працівників та відчуття підтримки в новому середовищі.

Серед того, що не подобається студентам у коледжі, значна частина зазначила, що їх усе влаштовує або що наразі вони не мають зауважень. Водночас у відповідях були висловлені окремі побажання та зауваження щодо кількості домашніх завдань і складності контрольних робіт, використання системи Moodle, змін у розкладі, умов навчання в укритті, тривалості ремонтних робіт, недостатньої кількості часу для спілкування з групою та поєднання навчання з роботою. Окремі відповіді стосувалися взаємодії з викладачами.

Ці зауваження доцільно розглядати як зворотний зв’язок від студентів щодо організації освітнього процесу та умов навчання. Вони не свідчать про загальне негативне ставлення до коледжу, однак дають змогу визначити питання, які потребують уваги адміністрації, педагогічних працівників і кураторів навчальних груп.

Висновки та напрями подальшої роботи

Результати моніторингового дослідження свідчать, що адаптація студентів першого курсу 2026 року набору відбувається в умовах поєднання позитивних чинників і певних труднощів, характерних для початкового етапу навчання у закладі фахової передвищої освіти.

До позитивних результатів можна віднести те, що більшість студентів зацікавлені майбутньою професією, позитивно оцінюють обрану спеціальність і задоволені власними результатами навчання. Переважна частина респондентів загалом розуміє викладачів на

заняттях, цінує доступність пояснення матеріалу, доброзичливість і розуміння з боку педагогічних працівників. Більшість студентів характеризує стосунки у своїх групах як доброзичливі та відчуває підтримку класного керівника.

Водночас результати опитування виявили низку питань, які потребують подальшої уваги. Найбільш поширеними труднощами залишаються освоєння нової системи навчання, пристосування до вимог викладачів, недостатня сформованість навичок самоорганізації та планування часу, а також різний рівень попередньої освітньої підготовки. Для частини студентів актуальними є труднощі налагодження товариських стосунків з одногрупниками та окремі емоційні стани, зокрема порушення сну, внутрішня напруга, невпевненість і підвищення тривожності.

Особливого значення набуває врахування впливу воєнного стану та безпекової ситуації в регіоні. Війна, повітряні тривоги, нестабільність повсякденного життя та інші зовнішні обставини можуть посилювати психоемоційне навантаження й ускладнювати процес адаптації. Тому робота з першокурсниками має передбачати не лише допомогу в подоланні навчальних труднощів, а й підтримку психологічного благополуччя, формування відчуття безпеки та доступність своєчасної допомоги.

З огляду на результати дослідження, подальшу роботу з адаптації студентів першого курсу доцільно спрямувати на такі напрями:

- продовження інформаційно-роз’яснювальної роботи щодо організації освітнього процесу, прав та обов’язків студентів, можливостей участі в гуртках, спортивних секціях і студентському самоврядуванні;

- розвиток навичок самоорганізації, планування часу, самостійної навчальної роботи та відповідального ставлення до виконання завдань;
- підтримку студентів, які мають труднощі із засвоєнням окремих навчальних дисциплін, шляхом додаткових пояснень, консультацій та індивідуального супроводу;
- сприяння формуванню доброзичливих міжособистісних стосунків у навчальних групах, залученню студентів до спільної діяльності та налагодженню комунікації;
- продовження взаємодії класних керівників, викладачів і практичного психолога з метою своєчасного виявлення навчальних, соціальних та емоційних труднощів;
- проведення заходів, спрямованих на розвиток емоційної саморегуляції, подолання напруги, формування навичок стресостійкості та звернення по допомогу;
- забезпечення доступності психологічної підтримки для студентів, які переживають складні життєві обставини або потребують індивідуальної уваги;
- урахування безпекових умов під час організації освітнього процесу та підтримання доступності навчальних матеріалів у дистанційному форматі.

Отже, результати моніторингового дослідження дають змогу визначити основні потреби першокурсників і спланувати подальшу роботу з їхньої адаптації. Загалом у студентів наявні важливі ресурси для успішного входження в освітнє середовище коледжу: зацікавлення майбутньою професією, позитивне ставлення до навчання, доброзичливе сприйняття колективу та відчуття підтримки з боку класних керівників.

Водночас адаптація є індивідуальним і поступовим процесом, який потребує системного супроводу. Узгоджена робота педагогічних працівників, класних керівників і практичного психолога, увага до навчальних та соціально-психологічних потреб студентів, створення безпечного й підтримувального освітнього середовища сприятимуть успішному навчанню, особистісному розвитку та професійному самовизначенню студентів першого курсу.